

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1916 kl. 4 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av ett lämpligare system än det nu tillämpade för avlöning av allmänna åklagare och med dem likställda.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 25, har herr *Lundblad* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t att, i sammanhang med framläggande av förslag till länsmännens löner och vad därmed kan stå i sammanhang, utreda, huruvida icke ett lämpligare system än det nuvarande för avlöning till allmänna åklagare och med dem likställda kan i lagen inryckas.

Motionen.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen inriktar sig på önskemålet, att andel i böter såsom belöning för beivrande av förbrytelser icke vidare må förekomma. Då sådana bötesandelar uppenbarligen måste betraktas såsom en del av vederbörande befattningshavares inkomst av tjänsten, har motionären tänkt sig, att Kungl. Maj:t skulle kunna taga hans önskemål i övervägande vid framläggande av förslag till lönereglering för länsmännen och vad därmed kan stå i sammanhang. En dylik lönereglering är ifrågasatt i samband med den på utredning beroende frågan om fögderiförvaltningens omorganisation, och torde med anledning härav motionären hava tänkt sig, att nämnda utredning skulle omfatta jämväl frågan om avskaffande av länsmännens rätt till bötesandelar.

Utskottet.

Emellertid berör motionen icke blott länsmännen utan även alla andra åklagare, såsom ju framgår av uttrycket »allmänna åklagare och

med dem likställda». Ifrågasätts kan, huruvida icke jämväl avses en del andra befattningshafvare, t. ex. sådana som, utan att vara åklagare, å tjänstens vägnar äga att taga i beslag egendom, vilken på grund av vissa förseelser är att anse som förbruten. I den del, som motionen sålunda har avseende å andra befattningshavare än länsmännen, påkallar den uppenbarligen en från frågan om fögderiförvaltningens organisation fristående utredning.

Utskottet får då först påpeka, hurusom någon andel i böter icke tillkommer åklagare för åtal enligt allmänna strafflagen, vilken ju omfattar alla de brott och förseelser, som förgripa sig på allmän moral och hävdvunnen rättsuppfattning. Å detta område förekommande rättskränkningar anses vara så tydligt framträdande för envar, att någon väckelse till beivran av dem ej ansetts erforderlig. Beträffande den stora mängden av andra lagar och författningar, vilkas efterlevnad ansetts böra tryggas genom ansvarsbestämmelser, innehålla de flesta icke heller några bestämmelser om andel i böter eller beslagtagen egendom, uppenbarligen emedan de överträdelser, varom här är fråga, äro sådana, att de mer eller mindre ådraga sig den allmänna uppmärksamheten. Vad däremot angår övriga överträdelser eller dem, som motionen åsyftar och som hänföra sig till ett avsevärt antal författningar, merendels tillkomna på administrativ väg, synas däri förekommande bestämmelser om bötesandelar m. m. hava tillkommit med hänsyn till arten av samma överträdelser och nödvändigheten att med anledning därav sporra vederbörande till beivran. En stor del av de överträdelser, varom här är fråga, hänföra sig till författningar, som tillkommit i socialt syfte och avse skapande av ordning, trevnad och säkerhet inom samhället. Dessa förseelser framträda icke så öppet som andra och äro oftast mycket obetydliga, varav ju torde följa att deras upptäckande är förenat med vissa svårigheter. Det har ansetts ytterligt viktigt, att vederbörlig beivran sker å detta område, ty om också ett fall av överträdelse i och för sig icke äger någon vidare betydelse, så kan detta fall, om det ej beivras, draga med sig en mångfald fall av samma slag, vilka tillsammans kunna förorsaka svåra skador. Den ekonomiska fördel för åklagaren, som alltså förbundits med åtal enligt hithörande författningar till tryggande av deras efterlevnad, har ansetts så mycket mer påkallad, som ett ingripande från åklagarens sida mot sådana överträdelser ofta är förenat med per-

sonligt obehag, vilket i synnerhet torde vara fallet, då överträdelsen står i något sammanhang med utövande av lovligt yrke eller näring.

De författningar, varom här är fråga, röra sig emellertid icke blott på det sociala området. Några av dem avse tillvaratagande av vissa statens intäkter, såsom tull- och stämpelmedlen. Hit höra även de författningar, som stadga förbud mot utförsel ur riket av vissa varor. Att med åtal enligt dessa författningar förbundits ekonomisk fördel för åklagare eller beslagare, beror uppenbarligen på dels den synnerliga vikten av de intressen, varom det här rör sig, samt dels på svårigheten i fråga om förseelsernas upptäckande.

Utskottet behjärtar väl den tanke, som ligger till grund för motionen, och vill även medgiva, att nu gällande bestämmelser å ifrågavarande område kunna, på sätt i motionen antytts, föranleda ingripande från åklagares eller andra vederbörandes sida i ett eller annat fall, då sådant icke lämpligen bort ifrågakomma, men finner i övrigt de skäl, vilka enligt vad ovan antytts ligga till grund för samma bestämmelser, vara i stort sett bärande.

Utskottet anser sålunda, att — med undantag dock för några enstaka författningar — ett avskaffande av åklagares och med dem likställdas rätt till andel i böter och beslagtagna egendom skulle vara till men för dithörande författningars vederbörliga efterlevnad.

Med anledning härav och då med hänsyn till motionens allmänna avfattning anledning saknas att närmare angiva eller undersöka de antydda undantagsfallen, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 29 februari 1916.

På utskottets vägnar:

GUNNAR LÖWEGREN.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Löwegren, Wikström, Bengtsson i Göteborg, Thore, Höglund, Sundberg, Eurén, Elisson, Sköld och Jönsson i Fridhill.